

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՄՈՍԿՎԱՅԻՑ

Օգոստոսի 18-ին

IV

Հայ երգիչ

Ներկայումս Մոսկվայում է մեր երիտա-
նարը հայ երգիչ Արշակ Կոստանեան, որ նոր
է վերադարձել խաղաղայից, ուր նա երեք տա-
րի առաջ գնացել էր իր ձայնը մշակելու և բե-
մական արուեստում կատարելագործվելու: Պ.
Կոստանեան, ինչպէս յայտնի է, վերջին ժա-
մանակներս արդէն բեմ էր դուրս գալիս արտա-
տահանում զանազան օպերաների մէջ և շատ
նպաստաւոր լուրեր էին բերում մեզ նրա մա-
սին՝ խաղական լրագիրները, որոնք մեծ գո-
վեստով ու համարանքով էին խօսում հայ երգ-
չի թէ ձայնի և թէ բեմական ընդունակութիւն-
ների մասին: Սակայն, մեղքներս ինչ պահներ,
մենք զգուշացնում էինք լիւրի հաւատ ընծա-
յել այդ բոլոր գովասանքներին, թէ ամբողջ
սրտով նախանձախղիք էինք պ. Կոստանեանի
գրպէս հայ երգչի՝ և առաջադիմութեան, և ար-
տիստական աջողութեան: Անցեալի օրինակները
ցոյց էին տուել, որ հեռուից լավագ. այդ լրա-
գրական փառաբանութիւններով արեւան էլ չը
պէտք է յափշտակվել և անսպասան հաւատալ
նրանց ճշմարտութեան... Եւ այդ ոչ միայն մեր հայ
երկու ջուլտ ու մի կէտ երգիչների, այլ և ուռ-
սաց բաւական երգիչների վերաբերմամբ:
Գուրս է գալիս որ օտար լրագիրների փառա-
բանութիւնները միայն աստ առ աստ րէկվում-
ներ են եղել...

Մտ ծանօթ լինելով պ. Կոստանեանի հեռ-
նար արտիստական ասպարէզի վրա ոտք դնելու
հէնց առաջին օրից, երբ նա տարիներ առաջ
դեռ աշակերտ էր այստեղ երգեցողութեան
յայտնի ուսուցչուհի այժմ հանգուցեալ օր. Ղոր-
դանեանի երաժշտական դպրոցում, ճանաչելով
նրան իբրև մի չնորձալի և աշխատակցի սկըս-
նակ, մենք ուրախութեամբ հետևում էինք այս
երեք տարվայ ընթացքում նրա ունեցած աջո-
ղութիւններին խաղաղապէս: Բայց աւելի ան-
համբեր սպասում էինք երիտաւարը հայ երգչի
վերադարձին, որպէս զի աչքով տեսնելով ու
սկսելով լսելով՝ կարողանայինք վերաատուգել
հեռուից մեզ հասած գովասանական լուրերի
խաղաղութիւնը: Այս օրերս մի մասնաւոր տան
մէջ լսեցինք պ. Կոստանեանի ձայնը. նա
երգեց զանազան արիաներ օպերաներից, բո-
մաններ և այլն: Արդարեւ, հայ երգիչը ի զուր չէ
անցրել երեք տարին խաղաղապէս: Նա մեծ ա-
ռաջողութիւն է աւելի և համարեա անճանա-
չելի մշակել է իր ձայնը: Նա այժմ մի հմուտ
և կատարեալ երգչի տպաւորութիւն է անում,
որ իւրացրել է և՛ երգելու ձևեր, և՛ վըս-
տահութիւն, և՛ նորը ճաշակ ու աղբիւր շնորհ:
Պ. Կոստանեան լրիւրական տեսութ է: Գողտ-
րիկ երեւոյթներ, ճկունութիւն, գեղեցիկ պիանո,

այս ամենը բանաւոր է սովորել վարդապետէն:
Յուշալի է նաև որ նախ յօղաւածի մէջ վիճակա-
գրական տեղեկութիւններն ալ շատ անկատար
ու սխալ են, պարագայ մը որ ցոյց կուտայ թէ
այդ թղթակիցը շատ ատեն չէ, որ Ամերիկա
կը գտնուի, և իր բարեկամը գովելու չափա-
զանց եռանդէն մոռցրել է գրելէ առաջ հարկ
եղած ստոյգ տեղեկութիւնները ստանալու:

II

Պ օ ս տ օ ն, օգոստոսի 2-ին

Արեւմտքը կրկին իրարանցումի մէջ է. այս
անգամ ալ հանքագործներուն գործադուլն է,
որ ամբողջ նահանգաց և մասնաւորապէս միջին
մի քանի նահանգներուն մէջ անուխի ոտով յա-
ռաջ բերած է: Գիտար չէ երեւակայել թէ չո-
ղեկաւորներու, չղզեւաւորներու և անհամար գործա-
բաններու երկրի մը համար ինչ կը նշանակէ ա-
ծուխի արտադրութեան յանկարծական ընդհա-
տումը, մասնաւոր երբ մի քանի չաբաթէն հրա-
պարակի վրա եղող հանքածուխն ալ սպառի,
այն ատեն օրական միլիոններ են, որ պիտի
կորսուին: Այսու հանդերձ ոչ հազարաւոր և մի-
լիոնաւոր ընտանիքներու թշուառութիւնը և ոչ
ալ երկրին ահալին միասնեւոր վտանգը կաղէ
հանքերու միլիոնաւոր իշխաններու սրտին: Ա-
րեւմտեան նահանգներու մէջ եւրօպական աղ-
նուականներու տեղ կիշխեն հանքային պարոն-
ներ, իշխաններ և թագաւորներ, որոնց հպա-
սակները հարիւր հազարներով կը հաշուին:

հնչիւնի մարտնչութիւն և թարմութիւն—ահա նրա
ձայնի յատկութիւնները: Նա աւելի աղբուր է
իր ձայնի նրբութեամբ, քան ուժեղութեամբ:
Եւ, անտարակցաւ, հայ երգիչը մեծ աջողութիւն
պէտք է ունենայ այնպիսի լրիւրական օպերա-
ներում, որպիսիք են «Ֆաուստ», «Մի-
ն օն», «Ֆաւօրիտա» և այլն: Իսկ թէ
որքան նա հմուտ է բեմին, որքան նա առաջա-
դիմել է բեմական արուեստում, օպերական
խաղում, դերակատարութեան մէջ—այդ ցոյց
կը տայ մօտիկ աղագան, երբ նա բեմ գուրս
կը գայ խորթութեամբ, ուր երգելու է այս տարի
ձմեռվայ ամբողջ սեզոնը:

Մի քանի խօսք եւս Մենք լսեցինք նոյնպէս
պ. Կոստանեանի «Կոնսիլը», որ նա երգում է
զարմանալի ոգեւորութեամբ ու այնքան համոզ-
հոտով: Յայտնի է, որ ժողովրդական այդ սրտա-
շարժ մեղեդու տարածմանը մեր մէջ քիչ չէ
նպաստել երգիչ Կոստանեանը: Նա բացի այն,
որ այդ երգը երգել է ամենուրեք, այլ և իր
երգածից նոսաղներ է տուել Մոսկվայի կոնսեր-
վատօրիայի պրօֆ. Կորնչիչեւիչին և առանձին
տետարակով հրատարակել: Յուշանք, հայ երգիչը
չի դադարի այդ ոգով ու ուղղութեամբ գործե-
լու նաև աղագայում: Յանկարի էր, որ առհա-
սարակ մեր երգիչներն աշխատէին զանազան
հայկական երգեր՝ մասնաւոր ժողովրդական
երգեր կանօնաւորած ու ներդաշնակած՝ ապրա-
ծել ժողովրդի մէջ և աղբիւրով շատ հայ տներ
(առաւելապէս գաւառական քաղաքներում) ա-
ղետել այս ու այն անհամ հայերէն տաղերից
կամ աւելի ևս՝ վատ—պարսկական արտաբո-
բօք բայաթիներէն: ու չի բեռնատաններէն...

Ա. Մատուրեան

ՆԱՄԱԿ ԴԻԼԻՋԱՆԻՑ

Օգոստոսի 23-ին

Օգոստոսի 22-ին, երեկոյեան ժամը 6-ին, Դի-
լիջանից դէպի Սեմենովկայ տանող ճանապար-
հին 14 վերստի վրա, հետեւալ դէպքը պատա-
հեց. Դիլիջանից գնացող ռուս շինի օ մի ր Ե ու-
սի առաջը կարում են մի խումբ աւաղակներ և
սկսում են պահանջել ճանապարհորդներից՝ ու-
նեցած փողերը: Պատմում են որ հրապանները
ուղղած՝ պահանջում էին, որ ամեն մէկը իր ու-
նեցած փողերը հանի, սպառնալով հակառակ
դէպքում սպանել: Բոլորն էլ չտալով էին ի-
րանց ունեցածը տալ, որ իրանց կեանքը փրկեն:

Դիլիջանից գնացող օմնիբուսի մարդկանց
արդէն թաղանթով վերջացրած են լինում, երբ
այդ բռնակցի զալիս է Սեմենովկայից միւս ռուս շ-
նի օ մի ր Ե ու ս, որի մէջ կային բաւական
մարդիկ, զրանց նոյնպէս կանգնեցնում են և
խլում ունեցած փողերը: Մի քանի բռնակցի
յետոյ Սեմենովկայից գալիս է և մի պոստի
սայլակ, մէջը երեք մարդիկ, որոնց թիւում և

այդ փարթամ մահկանացուաց ձեռքն են ան-
համար կեանքեր, եթէ անկարող են սուր և
թնդանով գործածելու ապստամբ հպատակներ
նուաճելու, սով ու քաղցը պարտաւոր դէք են
այդ մարդաց ձեռքը հանքագործները սարափի
մէջ պահելու: Գործաւորներուն համար ալ գոր-
ծադուլն այն նշանակութիւն ունի, ինչ նշանա-
կութիւն որ ունի ապստամբութիւնը ճնշուածի
համար: Կարելի չէ մի քանի խօսքով նկարա-
գրել այդ թշուառներուն վիճակը, միայն սղօտ
գաղափար մը կրնայ արուել: Միջին արեւմտեան
երեք-չորս նահանգներուն մէջ կէս մէկիօնէն ա-
ւելի հանքագործներ կան, վիճակագրութիւնը
ցոյց կուտայ, որ վերջին երկու երեք տարւան
միջոցին այդ մարդաց մեծամասնութիւնը օրա-
կան 50 սենթ կրցած է չափել, այդ գուժարը
մէկ կարգու ապրուստի իսկ չը բաւի, ինչ-
պէս իրնայ ընտանեաց հայր մը այդ մի քա-
նի սենթերով իր ավրուստը հաղալ, յիշեցէք թէ
հանքերու ծանր աշխատութիւն կարելի չէ
15—20 տարիէն աւելի տոկալ, լսեղծ մարդիկ
ուրեմն զեանքն տակ իրենց կեանքի գնով պի-
տի գնեն պատառ մը չոր հաց: Այս կերպով չէ
որ միայն գետնին երեսը ապրող հանքատերը
կը կառավարէ իր ստորերկրեայ թագաւորու-
թիւնը, հանքագործին տուժը, կահկարասիքը
իրեն կը վերաբերի, հանքագործը ստիպւած է
իր խանութին գնել իրեն պէտք եղածները և
չառ տեղեր ալ նա ստիպուած է իր տուած

դիլիջանից Ս. Պօղոսեանցը: Դրանց եւ թաղա-
նում են: Այդ երեքից տանում են 600 ռուբլի
կանխիկ փող: Պատմում են, որ Պօղոսեանցը
այդ խառնակ ժամանակ պօրտմօնէն հանել զցել
էր սայլակի մէջ, որ չը գտնէ չը տանէ. բայց
աւաղակները ման գալով գտել էին և տարել
200 ռուբլի փող: Թաղանթած մարդկանց թիւը
քսանից աւել է. 1500 ռուբլուց աւելի կանխիկ
փող են տարել, բացի մի քանի հատ ժամացոյց-
ներից, լէվոլներներից և չորերից:

Աւաղակները 10 հոգուց աւել են: Ականա-
տեաները պատմում են, որ աւաղակներից մէկը
կրում էր իր սուերի վրա էպոլեաներ. բոլորը
թուրքեր են, և մի քանիսը շատ պարզ խօսում
էին ռուսերէն: Մինչև հիմա դեռ եւ հեռքերը
չեն գտել:

Ե.

ՆԱՄԱԿ ԱԼԵԿՍԱՆԴՐՈՎՈՒՅ

Օգոստոսի 17-ին

Կան արդեւք մեր պօստ-հեռագրական հա-
տատութիւններին համար որչա կարգեր և օրէնք-
ներ՝ չը գիտենք. բայց որ իւրաքանչիւր մեր
գաւառական քաղաքի պօստ-հեռագրական կա-
յարանների կառավարիչներից ունի իր սահմա-
նած կարգերը, այդ մենք համոզվել ենք փորձով:
Կարսից գալով Ալեքսանդրօպօլ, երեկոյեան ժա-
մը 9-ից 5 ժամէ անց՝ ինձ հարկաւոր էր մի շատ
կարեւոր հեռագրի անմիջապէս տալ. ինձ պա-
տասխանեցին որ այլ ու հեռագրի չեն ընդո-
նում և ես իմ հեռագիրը պէտք է տամ միւս
օր առաւօտեան ժամը 8-ից յետոյ, աւելացրին
նոյնպէս որ ամիս 1-ից՝ երեկոյեան 8 ժամից
յետոյ արդէն հեռագրիներին ընդունելութիւն չի
լինի: Օրվայ 24 ժամից 12 ժամը հեռագրի չըն-
դունել, երբ հեռագրական ծառայողներից եթէ
ոչ բոլորը, գոնէ մի քանիսը դեռ այդ ժա-
մերից մեծ մասը արապուստ են կայարանում,
—խտառակամում կը— ինձ համար բոլորովին
տարօրինակ և անհասկանալի էր:

Մենք ոչինչ չը գիտենք, երբ կարում թիֆ-
լիսի լրագիրները, որ միշտ ստացվում էր եր-
րորդ օրը կէսօրից յետոյ, այս տարի չը գիտենք
ինչ և ում խելացի կարգադրութեամբ, ստաց-
վում է չորրորդ օրը (այնպէս որ «Մշակի» դի-
ցուք չաբաթ օրվայ համարը, որ ստացվում էր
երեկոյեան թիֆ, այժմ ստացվում է միւս օր): Բայց
որ 12 ժամ հեռագրիներ չընդունէին, զա ար-
դէն նորութիւն էր:

Սակայն ինչու զարմանաք. մեղ մօտ, ուր ժա-
մանակը ոչ մի զին չունի և ուր հասարակական
հատատութիւնների ծառայողները այն կարծիքն
ունեն, որ ոչ թէ իրանք են հասարակութեան
համար, այլ հասարակութիւնը իրանց համար,
այդ տեսակ երեւոյթները բացառիկ դէպքեր չը
պէտք է համարել: Կարող եմ հաւատարմել Ա-

չնչին վարձքին հարիւրին տասը միշտ գրու-
ձգել՝ հանքատերի ըստ իր երաշխաւորութիւն
գործադուլի դէմ:

Ահա այս գործիւն են, որ յառաջ բերած
էր 1860-էն ի վեր 5—6 խաչը գործադուլներ,
որոց միջոցին քանի անգամ տեղի ունեցած են
արիւնահեղութիւններ ևս. այդ չարաւանաւոր ան-
տանիկի դրութիւնն է նաև ներկայ մեծ գործա-
դուլի պատճառը: Գործադուլին մասնակցեցան
միայն մի քանի ածխահանքի սկիզբէն, բայց
այնքան մեծ էր զգոնութիւնը, որ համաձայնա-
կի պէս տարածուեցաւ և երկու շաբթուն մի-
ջոցին գործադուլի ընող ածխագործներու թիւը
200,000 անցաւ:

Հանքագործներու մեծ վախը Արեւմտեան վեր-
ճինայ հանքերէն կուգար, ուրտեղ իրենց ար-
հետակցիները բաղաւորաբար տուել էւ վիճակ
ունենալով՝ հաւանական էր, որ պիտի չուզէին
մասնակցել գործադուլին և այսպէս այդ հա-
րուստ հանքերու ածուխով կարելի պիտի լինէր
գէթ մասամբ լեցունել միւսներուն թողած պա-
կարը: Սակայն այսօր հեռագիրը լուր կուտայ,
թէ այդ կողմի հանքերն ալ սկսած են դատար-
կուի, ածուխի սովը մօտաւոր է, նոյն իսկ ա-
րեւելի առեւտուրը ծանր կերպով աղբուր սկը-
սել է. հիմա է, որ հանքագործները ցոյց պիտի
տան իրենց կազմակերպութեան ոյժը: Արդէն
հանրածանօթ մարգարէներ, նշանաւոր կղերա-

լէքսանդրօպօլի պօստ-հեռագրական կայարանի
կառավարչին, որ եթէ նա աւելի հանգստու-
թեան համար կարգադրի նոյն իսկ «պրազնիկ»-
ներին էլ հեռագրի չընդունել, — ու զարմուղ չի
լինի գրա վրա: Այդպիսի բաներ է մեր հասա-
րակութիւնը համարութեամբ տարել... Օրինակ,
ինչ կասէք այս բանին. — Ալեքսանդրօպօլի գա-
նաւոր վերջին ժամանակներում բաւական
բուրլանցներ, որպէս կեղծ ոչնչացրել է, որով-
հետև պատած ժամանակ նրանց մէջ մետաքսի
թելեր չեն եղել. և այդ աշխարհից բերեալա-
րը տեղեկութիւն չունի, որ վերջերս հրատա-
րակած ռուբլանոց թղթադրամները առանց մե-
տաքսի թելերի են...

Ա. Ա. Ա.

ՆԱՄԱԿ ՆՈՒՈՒՅ

Օգոստոսի 14-ին

Վերջապէս մարդիկ երբ պէտք է հասկանան
այն տարրական ճշմարտութիւնը, որ հասարա-
կութիւնը եթէ իրաւունք ունի մէկին ընտրել
և յանձնել որ և է գործի ղեկը, նոյն հա-
սարակութիւնը և իրաւունք ունի նրան հե-
ռացնել և կամ պահանջել նրանից հաշիւ: Աղ-
նիւ և բարեխիղճ մարդը պէտք է իր սեպուհ
պարտականութիւն համարի, առանց որ և է
ակնարկի կամ պահանջի, տալ հասարակութեանը
իր ստանձնած գործերի հաշիւը, որպէս զի տե-
ղիք չը տալ թիւրիմացութիւններ և զանազան
խտակցութիւններ. այդ ճշմարտութիւնը կըրկ-
նելու առիթ տուեց մեր քաղաքը: Ահա մի
մարդ՝ որին ժողովուրդը միամտութիւն է ու-
նեցել ընտրելու եկեղեցու երէցփոխ. փոխա-
նակ երեք տարի, տասնեակներ տարի չղուա-
մայս երէցփոխութիւն անելուց յետոյ, ոչ մի
հաշիւ չէ տալիս և չէ էլ ուղում լսել: Համա-
ձայն եկեղեցու կանօնադրութեան՝ երէցփոխները
իրաւունք ունեն իրենց մօտ պահելու ոչ աւել
քան 300 ռուբլի, իսկ մնացածը պէտք է գտնիլ
պետական բանկի բաժնում, իսկ մեր երէցփո-
խներ եկեղեցու փողերը առեւտուրի մէջ են մտց-
րել և եթէ մասնականաւ լինեն, ո՞վ է պատասխա-
նատու և ունեցի պէտք է ստանայ: Ահա ուրիշնե-
րը, հաղարներ են ծախսվել նոր ուսումնարանի
շինութեան վրա, թէ ուսումնարանները փակվե-
լու պատճառով և թէ փողերը իբրև թէ սպառ-
ված լինելով՝ չիւնութիւն մնում է կիսատ. ոչ
մի հաշիւ չեն տալիս և այսօր էլ քաղաքի իշ-
խաններից մէկը իրան իրաւունք է համարում
«աղագրաբար» ուսումնարանի պատերի զըլ-
խից փայտերը վերցնել տանել իր տունը՝ ա-
ռանց ոչ որի յայտնելու, իսկ գործի դուրս անցող
պարսիները չեն էլ մտածում, ոչ հաշիւ տալու,
ոչ հաշիւ պահանջելու: Մի ուրիշ փաստ: Կըր
1895 թ. «Մշակի» էջերում մենք առիթ ունե-
ցանք խօսելու մի հարուստ պարոնի վարմունքի:

Կաններ փութացած են կուի դաշար հաշու-
թեան պայմաններ կնքելու, թէ և հակառակ
այնքան փայլուն խտտումներու, հաւանական
չէ որ այսքան դիւրաւ վերջանայ խնդիրը: Վը-
տանգաւորը այն է, որ հանքագործներու մէջ
կայ նաև անգործ կամ սրկալ դասակարգ մը,
որոնք պարզ ջրի մէջ ձուկ որսալու փափաքով
կը ջնան խռովութիւն յարուցանել, չղզկաւ-
քեր ջախջախել, գործաւորներ կողոպտել, երբ
այսպիսի անախտ զէպքեր կրկնուին բնականա-
բար կառավարութիւնը պիտի միջամտէ կարգը
վերահաստատելու և այսպիսով գործաւորը կըր-
կին պիտի կորսնցունէ իր իրաւունքը, ինչպէս
եղաւ 1895-ի մեծ գործադուլին առեւն:

Շատ սրտաճմլիկ են լրագրաց հրատարակած
տեղեկութիւնները հանքագործներու ընտանեաց
ներկայ թշուառ վիճակին վրա, եթէ գործաու-
րական տարբեր միութեանց նպաստը չը լինէր,
մինչև հիմա հաղարներ անօթի մեռած պիտի
լինէին. սակայն նոյն իսկ անօթի կիները թող
չեն տար, որ իրենց աչքերը գործի դառնան:
Այսու հանդերձ հանքատերը կրնայ աւելի դի-
մանալ իր զիջած միլիոններու շնորհիւ, եթէ
հանքածուխի իսկական սով մը յառաջ բերել չը
յաջողեն, հաւանաբար ամենապար անօթութիւնը
ամենէն կարիճ հանքագործին իսկ յաղթէ վեր-
ջապէս:

Արմէն

դէժ, որին 1892 թւին 130 բուրլի փող յանձնված Եւսիսու գերեզմանատան սրահը կ'ուսցանելու համար, բայց որը ոչ սրահն էր, նուր, ոչ էլ փողն էր յետ դարձուում—այն ժամակ մենք մեղաւոր էինք համարվում հարցը անբարձրելու համար։ Բայց այսօր տեղի քաղաք էին էլ ատում. հարուստը մեռաւ թողնելով կրկնակի ժառանգութիւն, իսկ հասարակ թիւնը տուժեց. արդեօք, այժմ հանգուցեալ ժառանգները չ'են ցանկանայ ձոր անուն վերցնել այդ արածը՝ վճարելով 130 բուրլ վահ և քաղաքային վարչութիւնը. ժողովրդի ազար պահանջը ոչ ուր անդամ էլ չարգելում, վաշտիկան գործերում միթիթխարակսն ոչինչ էր. քաղաքը անհնաւատ դուր թեան մեջ Ո՛ր է 25—30 հազար բուրլին, որ ունէր քաղաքը դեռ ոստիկանութեան օրով։ Այժմ քաղքի արակղում աւելի փող սիւտի լինի, բայց կ'ուտրեալ անիշխանութիւն է։ Ո՛վ ինչպէս ուզու է, այնպէս է անուր։ Թող լինն այդ տես մարդիկ, որ ժողովուրդը զիտուութեան հասել. նա այլ եւ չի թողնի իր գործերը և ստրակներեան իրաւունքներն չը ճանաչող մարդէ ձեռնուրում։ Անարժան էր, հեռացէք, ձեր տղը կը բռնեն աւելի արժանաւորները։

4. 10. 18.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒԿՆԵՐ

Օգոստոսի 24-ին, երեկոյեան, կովկասեան
կառավարչապետ իշխան Գօլիցին թիֆլիս
ճանապարհ ընկաւ զէպի կարօի նահանգը:

Պետերբուրգում գումարված միջազգային V. ղեկօզդական կոնգրեսի հրաառարկած ուղեցուցիչ երևում է, որ ղեկօզդակների մի խումբ, իմ 90 հոգի, մտադիր է սեպտեմբերի սկզբներին բարձրանալ Արարողի գագաթը: Այդ գիտնական արշավանքի ղեկավարների նշանակված են կոնգրեսի վարչության կողմից պրոֆեսոր Անդրեաս Արծրունի և Լեվինսոն-Լեսինսկի: Սակայն դժուար թվեց այդ արշավանքը իրագործելի. նախ, որ սեստերների ամիսը չատ աննպաստ ժամանակ Արարաաի գլուխը բարձրանալու համար, երկրորդ՝ ղեկավարներից մեկը—պրոֆեսոր Արծրունիին հազիվ թե կարողանա մտնակցել արշավանքին՝ իր հիանդուկան սպառնալուով:

Մեզ հեռադրում են Աբաթխումանից օգոստոսի 24-ից. «Այսօր, մեծ բազմության ներկայությամբ, արքեպիսկոպոս Գեորգ Սուրենյան, Բուժախիսի և Ախալցխայի հայոց հոգևոր խորհրդի անդամները հանդիմանաբար կերպարվանդանի հետ միասին հրավեր են արել օտերի օտեր հայոց նոր կիսկեղևու հիմքը, եկեղեցիներն ամբողջապես կառուցելու և բազմաթիվ եղբայրներին առևարական տան միջոցներով ապահովելու համար»։

[illegible]

Կրկու շաբաթ սրանից առաջ Կովկաս եկու
 ւ ղ ե ի ի վարչութեան հրաւերով՝ ֆրանսիացի
 նրիէ, որ պէտք է սովորեցնի շամպայն
 ի ն ու պատրաստող թիւնը: Բնիէ հրա
 իրված է ձիայն ժամանակաւոր կերպով ե
 նա է ստանալ վարձատրութիւն 7500 ֆուրկ
 ժամական: Գլխաւոր փորձերը ե դործի կազմա
 երպրութիւնը տեղի կունենան Եօլլօբօսիյի քա
 ւաքի մօտ զանկոյ Սքրանու կայանաձորով:

Ռուսաց հեռագրական գործակալությունն ըր-
ած անտանելի զիրքը, ստիպել է, ինչպէս հա-
յրդում է «Сынъ Отечества» լրագիրը, գաւա-
ական մամուլի ներկայացուցիչներին մտածել
ի նոր հեռագրական գործակալութիւն հաս-
տեղելու: Այս օրերս Պետերբուրգում կը կա-
նայ զստառական լրագիրներէ հրատարակիչ-

Դերեր մի ժողով, որ կաշխատի հաստատել մի աշխարհի զործակալութիւն, որի գլխաւոր կազմակերպողները և դեկալաբները իրանք լրագրաւորները լինեն:

Ներկազործութեան մինիստր Նրմօլօլ Քանա-
պարճ է ընկել Պետերբուրգից զէպի Աստարա-
խան և Կովկաս:

Առաջիկայ աշնան դեղմանական ուսանողների մի խումբ կանգնի կրկնաթիվ վրայով զեպիվ Անդրկատպեան երկիրը, աշնանոց զանազան ուսումնասիրությամբ անելու նպատակով:

ՀԻՆԵՆԱԽԹԱՅԻՆԱՆՈՅ մեղ հաղորդում են. «Այս-
տեղ տարաված է մի հիւանդութիւն, որ ըսկե-
վում է ստամոքսի խանգարումով և մարմինը
դուրս տալով: Հիւանդը զգում է իրան տհեղա-
յին դբութեան մէջ և ջնքմութիւնը բարձրա-
նում է: Հիւանդութիւնը ստատիկ տարաված
է. և քիչ մարդ կայ, որ աղատ մնացած լինի
նրանից: Վտանգատոր հետեանքներ, սակայն,
տեղի չեն ունեցել:

ՊԻՍՏԻՆՈՍՈՍԿԻ մեզ գրում են, «Յուլիսի քահանային այստեղ կայացաւ քաղաքային դատարի ձայնաւորների ընտրութիւնը: Ընտրվեցին 40 ձայնաւոր և 8 թեկնածու: Ընտրութեան թուում կան և 4 հայ: Քաղաքացիները այդ ընտրութիւնից շատ դժգոհ են, որովհետև ինտելիգենտները զատաւորը այս անգամ էլ, ինչպէս առհասարակ այստեղ պատահում է, կատարելապարտութեան կրեց. իսկ ընտրվեցին ևս մասամբ մտավճառներ, մանրավճառներ և մինչև անգամ մի կառուպան: Սեպտան բժիշկներ, երկու զենքերալ, և շատ ինտելիգենտ արժանաւոր անձեր, որոնց թուում և մի քանի հայեր: Այստեղի «Сезонный Листок» թերթը ասում է, որ ոչ-ինտելիգենտ դատակարարը իր ընտրութիւնների անկացնելու համար ոչ մի միջոց չէր ինչպէս, ընտրութեան օրը սրանհրաւիր տալով 1—2 բուրդի կորցրած օրվայ վարձ, կամ արաղի միջոցով, Ժողովի էր հրաւիրել մեծ բազմութիւն: Կոստիանի է, որ տղէտ մտավճառների և կատարանների ղեկավարութեամբ, մեր բաղադրը իր հրաւիրի հանձնային ջրերով, որ առաջին տեղին են դրանում ամբողջ Ռուսաստանում, առաջ գնաց: Համահաւաստ է, որ այս ընտրութիւնը անվաւեր ընթացքով»

ԱՐՏԱՔԻՆՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«Daily News» լրագրի մէջ կարգում ենք հեռանալ հեռագրական տեղեկութիւնները Կ. Պոլսի գէպքերի մասին: Օտմանեան Ընդհանուր Կարաքի վարչութիւնը ստացել է կողմնակի երկրպալ նախադուշութիւն այն մասին, թէ հայ եղբայրութեան կօմիտէը մտադիր է ուսմը իրել նրա բնակարանում: Սկսել է այն լուրը, որ իբր թէ Թիւրքիան գէնել է կոչւել տախանան Թիւրքիայի արեւելեան մասը: Միայն մի քանի նստեր են կենտրոնացրած Հեքիարի դաւառում այլերի յարձակումների պատճառով: Բերլինի տաղաքական մի քանի շրջաններում տիրում է այն կարծիքը, թէ հայ կօմիտէի ուղարկած շարքերովանքը, թիւրքերի գործն է, սրտեք անկանում են զրանով ունչնացնել ղէպի հայերը ղած համակրութիւնը:

«Politische Corresp.» լրագրի ասելով՝ Կ. Պոլսի հայոց պատրիարք Օրմանեան ուղարկել է Կ. Պոլսի եկեղեցականներին հետևեալ չրջաբերաւորը. «Պատրիարքը իրան երջանիկ (!) է ըզում, որ կարող է ասել, թէ այն միջոցին, երբ իմ գնում էր Նլըըզ յայտնելու իր ցաւ տեղի հանցած եղեւնագործութիւններէ համար՝ և խորհակալ լինելու, որ հայերը աղատ մնացին արձակամեակից, ստիժանը մարդ ուղարկեց զմոս՝ յայտնելու, թէ ինքը մեղաւոր չէ հարաւոր հայոց ազգը, այլ միայն նրանց, որոնք ընտանկից են գործելու Պատրիարքը պատիրում անտանկից են զործելու հանցատուի իրանց տալի մէջ: Քահանաներից ոչ ոք չէ պէտք է ունիլ տալ, որ իր հօտի մէջ գտնվին կասկածաւոր անձեր և իւրաքանչիւր հայ պէտք է հոգայ,

որ կարգ պահպանվի ամեն տեղ, որպես զի
յարձակամենքի ոչ մի տեղիք տրված չը լինի»։
Շրջաբերականը պետք է ուղարկվի և գաղափար-
ները։

Անգլիական լրագրիչները հաղորդում են, թէ Կ. Պոլսի վերջին զէպքերը տաան և մէկ պարագլուխ են ունեցել, որոնցից ութը բնութած են, մէկը անձնաուպան է եղել, իսկ երկուսը զեռ չեն կալանաւորված:

«Standard» լրագրին հաղորդում են օգոստոսի 18-ին, կ. Պոլսին. «Հրապարակվել է սուլթանի մի նոր իրադեհ, որով արգելվում է գաւառներին նոր եկած հայերին մնալ կ. Պոլսում, կաշնգէտ եւ ամուրի հայերին, եթէ միայն հայոց պատրիարքարեանը երաշխուսոր չը լինի նրանց իւրաքանչիւրի համար»:

«Times» լրագիրը հաղորդում է, «Էլ. Պոլսում» ձերբակալված հայ օրիորդը տասն և եօթն տարեկան է: Հուանորթին, նա իրան չառ լաւ հայիւ չէր տալիս, թէ ինչ է անում: Ֆրանսիական և իտալական զեապալանիքին յանձնուել նամակներ տալու ան ստացել էր մի անյայտ անձից, որը արեւց նրան և մի այլ նամակ իր նշանակող, որը բնակվում է Լօնդօնում: Այդ նամակի մէջ օրիորդի նշանածը հրամայում է նրան անպատշառ հասցնել ըստ պատկանելոյն իրան յանձնված ծրարները: Երբամասարդ աղբիւրը այժմ զանվում է բանտարէլ, բայց զեապալանիքը աշխատում են պատել նրան:

[illegible]

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻՐԳԻԱՅԻՑ

Կ. Պօլիս, օգոստոսի 7-ին

Ազգային պատրիարքարանն ութը, ինը ամիս-
երեք ի վեր խորհելով՝ վերջապես կրցաւ հնարք
ը գտնել զաւսանէրն առանց առաջնորդի չի-
ղելու համար։ Այս հնարքն արդարեւ մեծ
անհաբի գործ է և պատիւ կը բերէ թէ՛ պատ-
րարքարանի և թէ՛ զաւսանկան պաշաճն ընդու-
ող եպիսկոպոսի կամ վարդապետի։ Փորձն ար-
եւ սկսած է Վանի վրա, ուր եպիսկոպոսի
ը ներկայութիւնն անհրաժեշտ լսեցեալն է
յս վերջերս։ Փորձն ինքն ալողի, ալ միւս ա-
ւաճողից կան թեմերուն գործը կը դիւրանա։

ինչպէս յայտնի է, պատրիարք և վարչութիւնը ընդադրեալ չի կրցան համոզելու մայրաքաղաքի մէջ գտնուող մեր երկնց երանհալ սըրբազաններն՝ որ զաւաններն երթման, հովուելու իրանման մնացած ժողովուրդն՝ և աշտարակի խնամապալիք ժամանակի մէջ փխիթարելու չին իր բաղմադիրի ցաւերուն մէջ, ուստի ի սրբ հրաւրելու համար այդ սրբատան հայերն և զանոնք իրենց կոչմանը ծառայել վարչցնելու բարի նպատակով՝ կ ա շ ա ո ճ ի հըրդը մտածեց—l'argent fait tout:—Ուստի կը յարարեմ հիմա եպիսկոպոսներուն՝ որ բարեւճին ստանձնել աղէկ սփութաբարձր վարդապետէն, առ ստանձնակալ հոգի ու իրանք մը՝ որ ինչ համար չահաւոր է՝ ապագային համար,

նախ որ՝ վան, առաջնորդական թեմերուն և մենէն ընդարձակն է. երկրորդ՝ Աղթամարի կաթողիկոսական Աթոռ թափօր լինելով, վան գնացող եպիսկոպոսը կրնայ աջողել Աղթամարի կաթողիկոսն ալ ընտրուելու, և, երրորդ՝ որ ևս պիտկոպոսն հաւանի վան երթալ, նորին սըրբազնութեան կարիօր գումար մ'ալ պիտի տրուի պատրիարքարանի կողմանէ: Այժմ երկու ընտրելիներ ի տես հանած է պատրիարքարանն—անշուշտ այս ընտրելիներն առաջիններուն պէս Օրմանեան սրբազանի բաւարարը չը պիտի մտնեն նախ սրբուելու և յետոյ իրենց պաշտօնին անցնելու:—առաջինն է Հմայեակ եպիսկոպոս Գիմաքսեան՝ որ իր անձնական տրեկարութեան պատճառով Պոլսին չը կրնար հեռանալ՝ վարժված լինելով Պէրայի հեշտաբոյր օղին, և վերջերս հաստատուելու ալ տուաւ Աղթամարեայի առաջնորդութեանէ՝ որուն կոչված էր զառաօին ընդհանուր փողովն բացարձակ քուէոյն, իսկ երկրորդն է Նիկօմիդիայի ներկայ առաջնորդ Ստեփան եպիսկոպոս Զովակլեման՝ որուն ըսաներկամեայ յօրեւեանը կատարուեցաւ անցեալները իր վիճակին չեմ գիտեր իր կողով, գրեթէ Անգղիոյ թագուհուն յօրեւեանիցին հետ մէկտեղ, բարեբախտ զուգահիշելու թիւնով:

Այս վերջինին համար չենք կարող կարծիք արայանել թէ կընդունին երթալ կամ ոչ, և յիտալը պատրիարքարանն ալ իրաւունք չունին պահանջելու իրմէն որ անպատճառ Նիկովիդիան ժողովու ռու երէն վանն երթալ, մարդը զաւառին էջէջ աստիք, անդին չէնքեր սկսանք է՛ որ աւարտեն. ան համար իր ներկայութեանը պէտք ունենալայց առաջինն, Հմայեակի եպիսկոպոս, իր չէնքերը չիւսած աւարտած է, առան և եօթը տարի է, որ Պոլսոյ մէջ հանդիտ կեանք վարելով իր քաջայեակ առողջութիւնն ալ չիւնք, հիւսալքէք է որ երթալ վանն և այնտեղի հիւծեալ իրողութեւրդին ալ կեանքը չինէ, մահաւանդը թէ ռալը դեղագրքին դիմն ալ կ'ան խի կ' և հընիւն դրամ: Այլապեմ վարդապետին հարիւր տիկ տուաւ պատրիարքարանը՝ վանն երթալու ամար, անշուշտ Հմայեակի եպիսկոպոսին երկու արերը կը տրուի՝ որ նորին սրբապետութեան նշանակման տաղնապին հետ դրամական տաղանդն ալ կրնայ բարւոյնք՝ միտանալով վանայ յիստ առողջարար կիմային հետ:

Պատրիարքաբանին բանի ըստդ կը լինի՝ եթէ այս հնարամտութիւնն ալ եւ դերն եւնէ՛... Կը տարի թէ Օրմանեան պատրիարք վերջնապէս (?) իտքը դրած է հրաժարի՛լ եթէ այս փորձով ալ եւ աջդի, եւ իրաւունքը ալ ունի. ինչ ընէ խեղճն, ամեն բանի մէջ ամեն բան ըրաւ, եւ ոչ էէկին մէջ աշղիկաւաւ... Ահաւասիկ, շատ նոր է նա. Բազմաստիկեան Սահակ վարդապետ, որ անայ առաջնորդական տեղապահ էր եւ նաւանձիկի պաշտօնավարութիւն մը ունեցաւ, անեալ տարի կառավարութիւնը զինու զօրութիւնով Վասէն հանեց եւ Պօլիս բերաւ, բայց արեւախառնութիւն մը ունեցաւ որ չաքտորեւեւ եւ առաւելութիւն մ'ալ ունեցաւ, թէ՛ն առանց ինքզմ մ'ալ Վան երթալու, ուրիշ գաւառի մը ռազմաշին վերադարձու եկաւ, նմանօրինակ պաշտօն մը զարեւել պատմութեամբ լինեալ մէջ Կարաբաշեւոր մէկ քանի գաւառներէ լնդորած էին, այց Օրմանեան սրբազան արժանաւորագործին ուն համար պահեց զանոնք՝ ինչպէս Կարինը՝ յիշադեանին եւ Տրապիզոնը՝ ձերմակեան վարապետին, իսկ խեղճ Սահակ վարդապետին բան հանեց Զար-Սանճաքի թեմին հովուութիւնն՝ որուն համար վարապետելի նշանակված էր երբեմն հաճան Տէր-Մինասեան... Ինչ հիմանիկ փոխաւորութիւն... Սահակ վարդապետ պատասխաբ է պատրիարքին հրաւերին, ըսելով թէ ինքը իկարող է Զար-Սանճաքն հովուել, իրմէ աւելի արժանաւորները պէտք է որ երթան...—Իրաւ, սրբապետ, քեզմէ աւելի արժանաւորներ կան։ Ի՞ժուարութիւն մ'ալ հիմա չբղրուցիներնր եւն՝ չընտրելով Օրմանեան սրբազանի արդարացուած շնորհալի ծաղիկն՝ Յովսէփ վարդապետ Այվազեանն, սակայն պատրիարքանին լաւ թ երը չը գիպչելու համար ձեռակերութիւն մը բանեցուցեր եւն։

Հետազոյրը մեզ լուր բերաւ թէ Ալէքէսանդէկ լիսիպոսոս Մուրաղեան էրզրումի առաջնորդ տրուեկ է...Արդէն էրզրումցիները զիտեն՝ նորին սրբազնութիւնը Արարատեան լեռ-
րու բարձրութենէն մինչև էրզրում չի կրնար

խոնարհի, գիտեն նաև թէ ասից առաջ ալ անգամ մը ընտրուած և զինքը յարգելու բարեհաճութիւնը չէ ունեցած... Արդ ինչ կը նշանակէ այս երկրորդ ընտրութիւնը... միթէ պատրիարքարանը կը ծաղրեն... բայց, վերջապէս, թէն քիչ մը կատարելական, սակայն ճարպիկ բողոքն իրենց օձիքը աղտակելով Այլազեան վարդապետին՝ որ թէն Ղալաթիան թողու և մինչև խորհուրդ երթալ չէր ուզեր՝ եթէ եպիսկոպոս լինելու «բարեք ցանկութիւնը» չունենար սիրտին մէջ։ Լաւ կը լինի որ էրզրումցիներն այս անգամ Բարթողիմէոս էֆենդին ընտրեն...:

Կիրով

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Մինչդեռ գերմանական մամուլը շատ զսպմած ոճով է խօսում ֆրանս-ուսական դաշնակցութեան մասին կամ աշխատում է նուազեցնել նրա նշանակութիւնը, անդիմադրելի մամուլը աշխատում է կշռել և ցոյց տալ նրա բոլոր հետեւանքները։ Մի երկրորդ առաջնորդող յօդուածի մէջ անա ինչ է ասում «Daily News» լրագիրը։ «Ուրեմն, Ռուսաստանը և Ֆրանսիան այժմ «դաշնակցիցներ» են։ Այդ խօսքը վերջապէս արտասանվեց և արտասանվեց կայսրութեան պետ թերմանով, ֆրանսիական զբօսակի հովանաւոր և ֆրանսիական պատերազմական նաւի վրա։ Մենք առաջ էլ ասացինք, որ ֆրանսիացիները չէին կարող ըստականալ նախագահի սուսկ այցելութեանը, թէն այդ դէպքը ոչ մի նախընթաց օրինակ չունի փամանակակից դարեւրդում։ Բայց նրանց հարկաւոր էր մի ապացոյց, թէ դաշնակցութիւնը իրողապէս չ'արտաբերուած է։ Եթէ լուրսին պահպանէին, այդ միայն գերմանական կայսրի օգտին կը ծառայէր։ Բայց զործերը ուրիշ ընթացք ստացան։ Մենք և ոչ մի վայրկեան չենք վարանում շնորհաւորելու Ռուսաստանին և Ֆրանսիային՝ այդ դաշնակցութեան համար, որ պատմութեան մէջ նշանաւոր տեղ կը զբաւի»։

ՄՇԱԿԻ ԶԵՆԱԳԻՐՆԵՐ

ՌԻՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՎԱՐՇԱՎԱ, 23 օգոստոսի։ Թաղուհի Կայսրուհին այցելեց Մարիա Ֆեօդորովնա կայսրուհու անունով նոր շինած այրիների տունը, աշխատութեան տունը, էփանդին ճաշարանը, վարչապալի բարեգործական ընկերութեան մանկական աղատանարանը և մանկական հիւանդանոցը։ Հանդիսւոր ճաշից յետոյ, Լադէնիօվսկի թատրոնում տեղի ունեցած հանդիսւոր ներկայացումն, որին հրաւիրված էին և վարչապալի զինապետները աշակերտները և աշակերտուհիները։

ՊԱՐԻՉ, 23 օգոստոսի։ Գիւնդերէն հասնելով Ֆոր դիւնց Թաղուհար կայսրին հետեւող հեռագրով, «Այն օրը, երբ ես ոտք եմ կոխում ֆրանսիական հողի վրա, առաջին միտքս է դիմել Ձեր Մեծութեան, կայսրուհուն և ամբողջ առաջընդունող շնորհակալ և սրտազին ընդունելութիւնը, որ ցոյց զրկեց հանրապետութեան նախագահին, առաջ է բերում ամբողջ Ֆրանսիայի մէջ յուզմունքի և ուրախութեան զգացումներ։ Եւ թողնում է մեր սրտերում անջնջելի յիշողութիւն։ Եւ խնդրում եմ Ձեր Մեծութեանց նորից ընդունել երախտագրութեան և իմ բարեմաղթութիւններն Ձեր Մեծութեան, կայսրուհու և կայսերական ընտանիքի երջանկութեան համար»։ Ֆելիքս Ֆոր։ Թաղուհար կայսրը ուղարկեց հետեւող պատասխանը։

«Կայսրուհին և ես շատ երախտագրաւ ենք այն բարի խօսքերի համար, որոնցով Գյոթ մեզ գիմեցիք։ Մենք հաճութեամբ կը պահպանենք այն այցելութեան յիշատակը, որ հանրապետութեան նախագահը արեց Ռուսաստանին, որի սիրտը մի անգամ ևս խիսց ներգաշխակ ֆրանսիայի սրտի հետ»։

Շէրկօլայ

ՎԱՐՇԱՎԱ, 23 օգոստոսի։ Երբ Մեծութեանց այցելեցին Ս. Ալեքսանդրի կաթողիկոսական եկեղեցին։ Պատվով արքեպիսկոպոսը և օպիսկոպոսները և բազմաթիւ հոգեւորականութեան հետ ընդ առաջ դուրս եկաւ։ Խառնած ժողովուրդը ոգևորութեամբ սղջունեց Երբ Մեծութեանց լինին, անկիւններից շատերը թաղուհարական ճանապարհը ծաղիկներով տնդեցին։ Երեկոյեան քաղաքը չքեղ կերպով լուսավորված էր։ Ժողովուրդի հազարաւոր խմբեր ամբողջ օրերով կանգնած են փողոցներում, սպասելով արքայական գնացքին։

ՀՕՄԲՈՒԳ, 23 օգոստոսի։ Խաղական արքայական զորքը եկաւ այստեղ և վաղարկւում ըն-

դունվեց կայսերական զորքի, Ալբրէխտ պրինցի և Կէմերլինգի զօրքի կողմից։

ԲԵՐԼԻՆ, 23 օգոստոսի։ «Frank. Zeit.» հաւատարմում է, որ Ռէյխի իշխանը հրաժարվեց այս տարի Հոմբուրգի ջրերը դնալ, որովհետեւ նա չ'ուզեց հրաւեր ներկայ լինելու հոմբուրգեան զօրախոյզին։ Իսկ հրաւեր չ'ըղաւ այն պատճառով, որ Անգլիան չ'ը հրաւիրեց կայսրին անձամբ ներկայ լինելու թաղուհու յօրհանմանը։

ՎԱՐՇԱՎԱ, 24 օգոստոսի։ Օգոստոսի 23-ին, Երբ Մեծութեանց վարչապալից սեղանովեցին Ռէյխտոսից։

ԼՕՆԻՕՆ, 24 օգոստոսի։ «Daily News» լրագիրը հեռագրում են Կ. Պոլսից, «Լուրերին նախելով» Լիզբար վիստենտ գնում է Պարիզից Ռուսաստան։ Այդ ճանապարհորդութիւնը կապ ունի յունաց պատերազմական տուգանքը վճարելու ծրագրի հետ, մի ֆինանսական խմբի ձեռքով, որը մօտիկ է վիստենտին։

Կ. ՊՈԼԻՍ, 24 օգոստոսի։ Սուլթանը շնորհեց զինուորական նշաններ՝ և ծովային զինուորներին։ Սուլթանի թիկնապահը գնաց Գարդանէլ՝ տանելով հետը փող առաջին ծովային զօրաւորին համար, որը շուտով պէտք է ծովը դուրս գայ։

ՀՕՄԲՈՒԳ, 25 օգոստոսի։ Երեկվայ հանդիսւոր ճաշիկերով ժամանակ, կայսրը առաջարկեց իտալական արքայական զորքի կենացը։ Հումբերտո թագաւորը պատասխանեց ֆրանսերէն և արտաքին շնորհակալութիւն յայտնեց կայսրին՝ նրա հրաւերի համար, որը միջոց տուեց իրան՝ նորից աղագոյցանելու Խաղաղայի և Գերմանիայի մէջ եղած բարեկամութիւնը և դաշնակցութիւնը։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՅՐՍԱ

Օգոստոսի 22-ին

Ընդունի վրա 10 ֆունտ արծէ.	93	50	Կ.
Ներկին վրա 100 մարկ	45	77 3/8	
Պարիզի վրա 100 ֆրանկ	37	15	
Ոսկի	արծէ.		
Մարապին կուպոններ	149		
Բօրապին դիվիդենտ	43 1/2	61 1/2	
4 1/2 պետական բնիտ	98 3/4		
Ներքին 5 1/2 առաջին փոխառութ.	285 1/2		
	245		
5 1/2 ֆրաւ. թղթ. աղն. կալ. բանկի	205 1/2		
5 1/2 պետական երկաթուղ. բնիտ			
4 1/2 ներքին փոխառութեան	98 5/8		
4 1/2 ֆրաւ. թղթ. աղն. կալ. բանկի	100 1/2		
Աղն. կալ. Պետ. բանկի խաղարկութ.			
4 1/2 1/2 վկայակ. գրու. հող. բանկի	101 3/8		
Փոխ. կրեդիտ. ընկեր. մետալ.			
Պետաբուրգի քաղաքային կրեդիտ.			
Ընկերութեան օրիգինալներ.	101 1/4		
Մոսկվայի քաղաք. օրիգինալներ.	101 1/2		
Օղէտայի	100 1/2		
Թիֆլիսի	95 1/4		
Թիֆլիսի կալ. բանկի 6 1/2			
5 1/2			
Գույքային			
5 1/2			

ԽՈՐԱԳԻՐ՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԲԱՆԴԱՐ

Հրատարակիչ՝ ԱՆԴՐԵԱՍ ԱՐՄԵՐՈՒՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԹՈՅԼՏՈՒԹԵԱՐ

Խիբարեան քոչրերը

Ը ն դ ու ն ու մ և ն

ԳԻՇԵՐՈՒԹԻՒ ԱՇԱԿՔՆԵՐ և պատրաստում պետական զորքերի մանկու համար։ Հասցէն՝ Խոմայեան փողոց, սեպտեմբեր տուն։ (№ 99) 1—3

ԱՐԴԱՆՈՒԶԻ

ՀԱՅ-ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԻՒԱՍԵԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ համար հարկաւոր է մի ց ենդաւոր վարժուհի, որ հմուտ լինի հայերէն և ուսուցիչ ընդունելու։ Պայմանների մասին գիմել «Մշակի» խմբագրութեան։ (№ 84) 1—3

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵԻՈՐ ԳՊՐՈՅԻ

Հոգաբարձական խորհրդարանում օգոստոս ամսվայ 27-ին, երեկոյեան 8 ժամին, լինելու է ԱձՈՒՐԻ (առանց կրկնադրի) կապով տարւող զորքի պատկանող 21 կրպակները, որոնք գտնվում են Ներսիսեան հին զորքի հանգույ։ Պայմանագրով կարելի է կարգաւ հոգաբարձութեան ղիւնաւարան մէջ ամենայն օր, բացի կիրակի և տօներից, առաւօտեան 10—12 ժամին։ (№ 96) 3—3

Ընդունում ենք ԳԻՇԵՐՈՒԹԻՒ ԿԱԿԵՐՏՆԵՐ. վերամիջոցային փողոց, № 12 Խման Սողոմոնեանց։ (№ 96) 3—3

ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱՂԱԲԱՅԻՆ ՈՒՊՐԱՎԱՆ

յանձն է առնում մաքրել և դրամահարել։ Աշխատանքը կատարվում է սննդամթերական նասոնով, որը վառարան ունի՝ գաղերի հոտը ոչնչացնելու համար։ Պատուէր տալու համար պէտք է գիմել ուղարկայի շինարարական բաժինը։ Գնելը՝ ըստ համաձայնութեան։ (№ 99) 1—3

ՄԱՍՆԱՌՈՐ ԵՐԿՍԵՌ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ

Օ Ր. Ե. Յ Ո Վ. Հ Ա Ն. Ջ Ա Ն. Ե Ա Ն. Ի

Սարգիսյան և վերամիջոցային փողոցների անկիւն, տուն 0 հանգանի։ Ընդունվում են երկու սեռի մանուկներ և պատրաստվում զիննադիւններ, բէայաւան և այլ պետական զորքերի մանկու համար։ Ընդունելութիւնը ամենայն օր։ (№ 95) 1—5

BATEAUX A VAPEUR FRANÇAIS N. PAQUET ET Cie

ՖԻԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՅՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱԿԵ ԵՒ ԸՆԿ.

Կանոնաւոր և ուղղակի նաւաւնացութիւն ՄԱՐՍԵՅԼԻՅ ԲԱՌՈՒՄ, չորեքշաբթի օրերը, երկու շաբաթ մի անգամ, սկսած յունվարի 25/6-ի չորեքշաբթից։

Եւ հաւաւակը՝ Բաթումից Մարսէլ, մոտեւոր Տրապիզոն, Սամսուն և Պոլս։ Մեկնում է Բաթումից՝ չորեքշաբթի, 3/15 սեպտեմբերի ԱՆԱՏՈԼԻ չորեքշաբթի, նաւաւոր ԲԱՆԿԻՆ։ Հինգշաբթի, 18/30 սեպտեմբերի ԼԱ ՊՈԼ չորեքշաբթի, նաւաւոր ԼԱՊԵՐ և այդպէս շարունակաբար, երկու շաբաթ մի անգամ, չորեքշաբթի օրերը, ժամի 4-ին ճաշից յետոյ։ Բաթումից Պարիզ ուղղակի հաղորդակցութեան տոմարներ արվում են սովորականից։

Պալատ գն էր Բ. Ալբանցիների և ճանապարհորդների մասին հարկաւոր տեղեկութիւնների տալու համար թող բարեհաճեն զիմել ընկերութեան գործակաւորներին՝

ԲԱՌՈՒՄՈՒՄ—պ. վիկտոր ԳԱՐՍԻՆ, Նաբէլ-Մայայ։ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ—պ. Օ. Գ. Բարեկինդանեանին, Սիւնի փող. նախկին Արծրաւու քարվանսարաւ։ ԲԱՌՈՒՄ—պ. Ս. Գիլլերանսին, Կոլիբեանիմայա հրապարակ։ ՆՈՎՈՐՈՍՈՒՅՈՒՄ—պ. Մեկիւֆ Էրչինդերին։ (№ 76) 19—20

Գ Պ Ր Ո Յ Պ Ա Ն Ս Ի Օ Ն

Տ Ե Բ Ց Ո Վ Ս Է Փ Ե Ն Ի

(Սոլոյակ, Սաղաւայ փող., տուն № 46, Տէր-Մէլքոնով)

Մանուկները ընդունելութիւնը օգոստոսի 20-ից։ Ռուսերը կը սկսին սեպտեմբերի 1-ից (№ 97) 3—10

Բ Ա Գ Ո Ւ

Ռուսումնարան Ա. Բարախանի

Ընդունվում են երկամսեր զիննադիւն, բէաւան և այլ զորքերի համար պատրաստելու։ Հասցէն՝ Старо-почтовая փողոց, տուն Հաջի Նեյմովի։ (№ 94) 5—15

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Ե Ր Կ Ո Ւ Ս Ե Ռ Ի Ա Ն Ջ Ա Ն Յ Հ Ա Մ Ա Ր

ՏԱՍՆՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Առեւտրական Կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առեւտրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել զործական ճանապարհով հմուտ հաշուապահներ։ Աւարտողները ստանում են առաւել տնտեսութիւն։

Աւանդելի առարկայք սրանք են՝ 1) Առեւտրական հետեւութիւն, 2) Առեւտրական թուարանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային), 4) Թուարանութիւն համարիչի վրա, 5) Առեւտրական թղթակցութիւն, 6) Առեւտրական և մուրհակի կանոնադրութիւն և 7) Գեղարդութիւն, վառ ձեռքի ուղղութիւն։

Ռուսերը սկսվելու է սեպտեմբերի 15-ից։ Ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 1-ից, ամենայն օր, առաւօտեան 10-ից մինչև 11-ը, և երեկոյեան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնակարանում։ Սոլոյակում, Ալեքսանդր ֆրիւզովի տանը, № 9, Սերգիևիմայա և Նազորնայա փողոցների անկիւնում։ Տրապիզը և իմօնները կարելի է ստանալ ձրիապէս եղբ. Տօվիանովների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում։ Օտարաքաղաքացիք զիմում են՝ Тифлисъ, С. П. Мануэляну։ (Ե. չ.) (№ 76) 12—25

ԿՏԱԻԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

(Բաւարակի մանուածքի)

ԺԱՌԱՆԳՈՒԶԻՆԵՐԻ Յ. ՉԻԹԱԻԵԱՆԻ

(Հիմնված է 1869 թ.)

ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ ՊԵՏՐՍԵՍՈՒՄ Է

ԿՏԱԻ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ	15—30	ՎԵՐՇՈՎ ԼԱՑՆՈՒԹԵԱՐ
ԿՏԱԻ I ՏԵՍԱԿԻ	15—30	
ԿՏԱԻ ՀԱՍՏ	12—30	(մանաւոր պատուէրներով)

ԹԵԼ ԿՈՒԿԵՐՈՎ, ԹՈՎ ԲԱՄԱԿԻ ԹԵԼԻՅ 1 1/4—3 1/2 ՀԱՍՏՈՒԹԵԱՐ, ԹԵԼԻ ԾԱՅՐԵՐ (пакля) ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ՄԱՔՐԵՆՈՒ ՀԱՄԱՐ։

ԲԱՄԱԿԱ ՄԱՔՐԱՄ (вата)	I	ՏԵՍԱԿԻ
ԲԱՄԱԿԱ ՄԱՔՐԱՄ	II	
ԲԱՄԱԿԱ ԹԵՐԹԵՐՈՎ	I	ՍՈՍԻՆՈՎ (մանաւոր պատուէրներով)
ԲԱՄԱԿԱ ԹԵՐԹԵՐՈՎ	II	ՆԵՇՏՈՎ

Առաջարկում ենք պ. պ. վաճառականներին և գործածողներին ուղարկել մեր գործարանում պատրաստվող կտավ ամրութեան և ներկեր ընդունելու յաւկութեան վրա և չը շիթել Ռուսաստանից եկած կտավների հետ։

Կտավի նմուշները և արեւելահայերէն ուղարկվում են ըստ առաջին պահանջման ձրիաբար։ Հաղորդ. Тифлисъ, главная контора фабрики. Уголь Нагорной и Сергиевской ул. собр. д. телефонъ конторы 266, а фабрики 24. (չ. Է.) (№ 78) 12—50